

Transparența fiscală – astăzi, impusă multinaționalelor. Mâine – tuturor categoriilor de contribuabili. Ce trebuie să știe contribuabilii?

Autor: Mihaela Mitroi, Partener, Asistență Fiscală și Juridică, EY România, lider al activității de consultanță fiscală și juridică în clusterul de Sud al regiunii EY Europa Centrală și de Sud-Est și Asia Centrală (CESA)

Europa vrea ca toate multinaționalele și companiile independente din statele membre să contribuie cu „partea lor echitabilă” la redresarea economică. Ce presupune acest lucru? Companiile să fie obligate să declare public locul unde își realizează profiturile și își plătesc impozitul. Măsura, anunțată recent de Consiliul Uniunii Europene, este o concretizare a unei propuneri de directivă din 2016, pe care, de această dată, s-a obținut acordul politic al Austriei și Sloveniei. În luna anterioară deciziei Consiliului UE, Comisia Europeană spunea că se gândește la o nouă Directivă, prin care marile companii să își publice impozitul efectiv plătit raportat la profiturile realizate. Mai mult, chiar zilele trecute, cele mai puternice șapte state ale lumii anunțau că vor să creeze „un impuls de neoprit” în stoparea transferului profiturilor către jurisdicții cu impozite mici, dar și pentru a obliga multinaționalele să plătească mai multe taxe acolo unde își desfășoară activitatea. Cu alte cuvinte, de aici înainte, companiile trebuie să fie cu ochii pe legislație și

să se pregătească: transparența va deveni normă.

Recent, ministrul portughez al Economiei și digitalizării, Pedro Siza Vieira, a afirmat ca evitarea plății impozitului pe profit și planificarea fiscală agresivă a marilor companii multinaționale privează țările UE de peste 50 de miliarde de euro de venituri pe an, el susținând, de asemenea, necesitatea introducerii transparenței fiscale în practicile multinaționalelor.

Siza Vieira nu este singura voce care susține că toate companiile trebuie să contribuie în mod egal la redresarea economică, mai ales în noul context, generat de pandemie. Au existat multe alte voci care susțineau că întreprinderile și simplii contribuabili, care s-au îmbogățit ca urmare a pandemiei, ar trebui să contribuie mai mult, plătind o taxă de solidaritate.

Acum, Consiliul UE susține propunerea de Directivă a Comisiei Europene – toate multinaționalele sau companiile independente cu un venit total consolidat de peste 750 milioane de euro în fiecare dintre ultimele două exerciții financiare consecutive, indiferent dacă își au sediul în UE sau în afara acesteia, să dezvăluie în mod public informații privind impozitul pe venit plătit în fiecare stat membru sau într-o țară terță sau aflată într-o jurisdicție necooperantă. O astfel de raportare va avea loc prin intermediul unui formular comun al UE și în formate electronice care pot fi citite automat.

Propunerea urmează să ajungă și la Parlamentul European, pentru aprobarea textului Directivei, proces prin care se pot aduce clarificări, cum ar fi, de pildă, cea privind cine poartă responsabilitatea reală pentru asigurarea respectării obligației de raportare.

Sunt încă critici aduse acestei propuneri, cum ar fi aceea că scapă din vedere multinaționalele cu afaceri mai mici, iar, dincolo de ele, există și o îngrijorare, pentru că

transparentizarea ar putea expune rolul anumitor state membre care încurajează încă scheme fiscale care sunt la marginea evaziunii fiscale.

De ce e importantă raportarea publică? Obligația de raportare există și în prezent, dar ceea ce face deosebită propunerea de Directivă este obligația ca totul să fie public.

Acum, prin Directiva (EU) 2016/881 cu privire la raportarea țară cu țară, care a pornit de la Acțiunea 13 a OECD, multinaționalele sunt obligate să transmită autorităților fiscale un raport anual cu informații dezagregate pe țări (raportare țară cu țară, cum îi spune și numele), pentru a arăta unde sunt alocate activele și lucrătorii, modul în care sunt distribuite profiturile și unde se plătesc impozitele.

Însă rapoartele nu sunt făcute publice în Uniunea Europeană, astfel controlul public cu privire la strategiile utilizate de companiile multinaționale pentru a deplasa profiturile în paradisuri fiscale este ca și inexistent.

Spre deosebire de Uniunea Europeană, autoritățile fiscale americane fac publice rapoartele multinaționalelor din SUA. Informațiile agregate și tratate corespunzător sunt disponibile pe site-ul web al Serviciului de venituri interne din 2016. Adică din anul din care datează și tentativa europeană de a face publice declarațiile de impozit ale companiilor.

Conform unui studiu realizat de o platformă de dezbatere a politicilor sociale și economice europene – Intereconomics, 1.205 companii din SUA confirmă existența unor rețete agresive de planificare fiscală „prescrise” de anumiți consultanți și utilizate pentru a direcționa artificial profiturile către state membre mai atractive din punct de vedere fiscal. „Dezvăluirea publică este necesară pentru o radiografie reală a modului în care companiile își distribuie activele între națiuni, unde își desfășoară activitatea, își declară

profiturile și își plătesc impozitele”, mai notează studiul citat.

Tot în direcția transparentizării, la 18 mai 2021, Comisia Europeană a inclus în comunicarea „Impozitarea afacerilor în secolul XXI” o propunere (care va fi emisă până în 2022) ca anumite companii mari care își desfășoară activitatea în Uniunea Europeană să își publice ratele efective de impozitare, adică impozitul efectiv plătit raportat la profiturile realizate. Ceea ce se va traduce printr-o transparență crescută a impozitelor plătite și prin monitorizarea strategiilor de planificare fiscală.

Până în 2023, Comisia vrea un nou cadru la nivel european privind impozitul pe profit sub titlul: „Afacerile în Europa: cadrul pentru impozitarea profiturilor” (*Business in Europe: Framework for Income Taxation – BEFIT*). BEFIT se va baza pe o repartizare a profiturilor realizate pe baza unei formule și o bază de impozitare comună și va înlocui propunerea în așteptare pentru o bază de impozitare consolidată, CCCTB (*Common Consolidated Corporate Tax Base* – Baza Comună Consolidată a Societăților) care va fi retrasă. CCCTB a fost propusă de Comisia Europeană încă din 2004 și a trecut prin multe sincope și mai multe variante de-a lungul a 14 ani de negocieri. Ultima variantă, din 2018, când a fost aprobată, CCCTB propunea o nouă taxă pentru companiile multinaționale mari cu o cifră de afaceri de peste 750 milioane de euro ce ar fi fost obținută dintr-o fracțiune (3%) din baza de impozitare comună consolidată rezultată din aplicarea propunerii Comisiei Europene. Conform calculelor Curții de Conturi Europene (2018), această propunere ar fi reprezentat un venit anual de 12 miliarde de euro.

Reforma fiscală pe repede înainte? Criza economică și sanitară pare să fi acționat ca un catalizator pentru mai multe decizii importante care trenau și fac din 2021 un al „revoluțiilor” fiscale. Un comunicat emis chiar sâmbăta trecută arăta că SUA, Japonia, Germania, Franța, Marea Britanie, Italia și Canada,

adică statele care compun G7, au negociat un acord pentru a opri companiile să transfere profiturile către jurisdicții cu impozite reduse, dar și pentru a se asigura că cele mai mari multinaționale plătesc mai multe taxe acolo unde își desfășoară activitatea. Acordul a fost salutat de miniștrii de finanțe și marchează un pas semnificativ înainte în negocierile care au început încă din 2013. Detaliile primei părți a acordului, o concesie semnificativă din partea SUA a administrației lui Joe Biden, spune clar că „cele mai mari companii globale” cu marje de profit de cel puțin 10% ar trebui, în viitor, să aloc 20% din profiturile globale către țările în care își fac vânzările.

Dacă s-ar implementa, acest lucru ar răsturna un secol de impozitare internațională a companiilor, în care profiturile sunt impozitate numai acolo unde companiile au o prezență fizică.

Decizia vine la puțin timp de la un alt acord istoric al G7 asupra impozitului minim pe profitul multinaționalelor, deschizând calea pentru un acord global în acest an. Un acord în acest sens ar putea fi semnat în cadrul Summit-ului G7 din 11-13 iunie. Acordul a intervenit după ce Trezoreria SUA s-a oferit să accepte un impozit minim pe profitul companiilor, valabil la nivel global de cel puțin 15%, o rată semnificativ mai mică față de propunerea de 21% susținută anterior de Germania și Franța.

Ce putem înțelege din toate aceste măsuri enumerate? În primul rând că sistemul fiscal internațional este într-un continuu proces de reformă și de adaptare la realitățile economice și sociale și că, pe viitor, vom asista la și mai multe schimbări legislative și într-un ritm mult mai rapid, toate îndreptate spre transparentizare și lupta împotriva fraudei, cu scopul stabilirii unor impozite echitabile la nivel mondial.

Dar și că, dacă acum vorbim despre transparentizarea informațiilor cu privire la profituri și impozite ale

multinaționalelor cu venituri de peste 750 milioane de euro, mâine vom vorbi și despre alte categorii de contribuabili, pe măsură ce digitalizarea administrațiilor fiscale se va extinde. Cum pachetul european NextGeneration oferă finanțare statelor membre, tocmai ca să atingă pragul de 20% minim de digitalizare a administrațiilor fiscale, mă aștept ca „mâine” să vină mai devreme decât putem gândi. Iar o interconectare a administrațiilor fiscale, operațională și eficientă, se traduce prin noi puncte de atenție pentru companii.